

Espoossa Ison Omanan lähellä oli talvi. Oli juuri saavuttu uuteen kotiin. Tulessaan Suomen Bahar ei tiennyt Suomesta mitään. Ainoastaan sen, että hän meni ”Nokian maahan” ja opiskelussa alkun pääsemisessä.

Bahar oli Suomen tullessaan yksin, sylissä oli vähän yli kolmevuotias lapsi, jonka salarastuminen oli lisäksi vienyt tulohetkeltä kaiken huomion.

Kun kuntapaikka Suomesta oli viimein järjestynyt, ensimmäinen itku matkalla Espooseen tuli jo lenkentoimilla. Se johtui siitä, että Bahar kuuli Suomessa ensimmäisen kerran. Kielessä ei ollut yhtään sanaa tai piirrettä, josta olisi saanut kiinni.

Näistä pimeistä epätoivon hetkistä on tänä päivänä kuljettu pitkä matka. Kaikki alkoi Iranista, jossa Bahar toimi maanlaisessa naisjärjestössä. Teimistä oli vastoin hallituksen tahoa, ja siksi hengenvaarallista. Iran soveltui länsikäsittämönsään osittain sharia-lakia. Naisjärjestö puolestaan ajoi naisten

Naisen paikka

Bahar oli elänyt lapsuutensa perheessä, jossa oliin sikäläisittäin vapaamielisiä.

– Isäni oli ensimmäinen tuntemani feministi. Minua ja kolmea siskoaani hän pyysi ajattelemaan, miten pyyvisimme parha-

tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Konkreettisesti käännettiin muualla maailmassa ilmenyttyä sukupolventutkimus-lehtiä ja lehtiä naisasialikkeen historiasta. Sikäläistä pakolaisnaisiin myös autettiin esimerkiksi synnytyksissä ja opiskelussa alkun pääsemisessä.

– Jos haluat Iranissa sanoa naisena kovalla äänellä, että minäkin olen ihminen ja haluan päättää omista asioistani sekä toteuttaa omaa elämäni, sinä olet vaarallisella tavalla poliittinen ihminen, Bahar kertoo.

Bahar joutui hallitukseenvastaisesta toiminnasta vaikeuksiin. Lopulta ei ollut muuta mahdollisuuta kuin paeta salakuljettajan avustuksella maasta.

Bahar Mozaffari luotsaa Vantaan osaamiskeskusta. Osaamiskeskuksessa luodaan uudenlaisia lähestymistapoja vantaalaisten kotoutujan eteenpäin pääsemiseksi Suomessa.

Yhden naisen matka tienviittana vapaus

TEKSTI JA KUVA TOIJA HANNUOLA

Bahar Mozaffari on kulkenut pitkän matkan Suomeen. Palava halu kulkea omaa tietään pakotti pakenemaan pienen lapsen kanssa Iranista Turkin kautta tuntemattomaan maahan, jossa oli keskitalvi ja käsitteämätön kieli. Mutta kun uudessa kotimaassa oli tarjolla vain avuttoman ja autettavan pakolaisen rooli, Bahar sanoi jyrkästi ei. Nyt hän raivaa tietä Vantaan osaamiskeskuksen vetäjänä muille kotoutujille. Ei uhrina, vaan selviytyjänä.

Toiminta maanlaisessa naisjärjestössä oli hengenvaarallista maassa, jossa naisten tasarvon ja yhdenvertaisuuden ajaminen oli pahassa ristiriidassa hallituksen politiikan kanssa.

ten toteuttamaan itselme ja vaikuttamaan ulkomaiden naisten asemaan. Isä ajatteli, että ollemme naisina myös vastuussa asioiden muuttamisesta.

Baharin isä oli englannin kielen tulkki ja hänen kiintämänsä artikkelit vaikuttivat siskosten ajatteluun. Artikkeleja ei voinut julkaista, ja Isä joutuikin radikaaleista ajatuksistaan 12 vuodeksi vankiaan.

Kun Bahar siten meni naimisiin hamma-lääkärin ja kirurgin kanssa, hän joutui kuitenkin huomaamaan, missä on naisen paikka.

– Valmistuin yliopistosta huippuarvosanoin ja sain heti hyvän työtarjouksen. Mutta mieheni olisi pitänyt allekirjoittaa työsopimukseni. Hän kyysi työantajalta palkkaani ja sanoi minulle maksavansa tuplat, kun jään nyt huumata matkan ajaksi.

– En voinut mitenkään äitini lähtee mukaan seläseen. Ei olisi voinut tietää, miten se olisi vaikuttanut pieneen lapseen. Niinpä päätin jäädä Turkkiin. En kuitenkaan iranilaista saanut Turkista turvapaikkaa tai pakolais-tatusta. Pysyin apna YK:n pakolaisjärjestöllä.

Järjestön on jäänyt muistoihin järkyttävänä paikkana.

– Haastateltu YK:n pakolaisjärjestössä muistutti kuulustelua vankilassa. Näin siellä kaikenlaisia härveä. Esimerkiksi turvapainhakajojita, jotka olivat protestiksi onnelliset suussa kiinni. Oli myös isemurhia, Bahar kertaa järkyttyinä tapahtumia.

Asuessaan Turkissa Bahar sai kuutsun YK:n pakolaisjärjestöltä tulla kuuluttavaksi. Kerrottiin, että hän pääsee Suomeen.

– En tiennyt Suomesta mitään ja kysyin heti, missä se on. Yksi mies osoitti Nokian lämmykkeitä kauleksaan. Pääsin kuulemma Nokian maahan. Se oli kaikki, mitä Suomesta tiesin.

Turvapaikka Suomesta järjestyi nopeasti, mutta kuntapaikkaa joutui odottamaan pariin vuotta. Kun Bahar lapseensa kanssa lupauti saapui Espooseen, alkua ei valkuttanut kovin lupaavalta. Bahar ei tuntenut ketään, ei ollut läheiskulaisia eikä ystäviä.

– Muulla ei aivan kummallinen olo, aivan kuin en olisi ollut olemassa lainkaan. Ihmetelin, miksi päädyin tänne ja mitä ihmettä minä täällä teen. Itkin paljon.

Sosiaalitoimiston ohjaaja tuli pian paikalle ja yritti houkuttaa ostoksille. Bahar ei halunnut lähteä vaan vastasi, ettei edes tiedä, mikä hän on täällä ja kuinka pitkään. Onko- set olivat viimeinen asia, joka tässä vaiheessa tuli mieleen.

Shokkivaihe kesti aikansa.

– Muistan, miten onnittelta ohi sekun, että postilaukusta kopsehteli joku päivä joutakin.

Yritin tavata Jyväskylän huonekalumaistosta. En tiennyt, mikä se oli enkä saanut siitä mitään selvää. En tiennyt, miten ”Jysk” luetaan. Olin siis paitsi kielettänyt, nyt vielä lukutaidoton- kint! Olin epätoivoinen.

Jyväskylän huonekaluosiotta tavassaan

Matkan oli tarkoitus jatkaa Turkin ja sain heti hyvän työtarjouksen. Mutta mieheni olisi pitänyt allekirjoittaa työsopimukseni. Hän kyysi työantajalta palkkaani ja sanoi minulle maksavansa tuplat, kun jään nyt huumata matkan ajaksi.

– En voinut mitenkään äitini lähtee mukaan seläseen. Ei olisi voinut tietää, miten se olisi vaikuttanut pieneen lapseen. Niinpä päätin jäädä Turkkiin. En kuitenkaan iranilaista saanut Turkista turvapaikkaa tai pakolais-tatusta. Pysyin apna YK:n pakolaisjärjestöllä.

Järjestön on jäänyt muistoihin järkyttävänä paikkana.

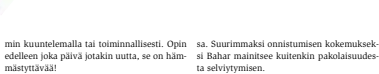
– Haastateltu YK:n pakolaisjärjestössä muistutti kuulustelua vankilassa. Näin siellä kaikenlaisia härveä. Esimerkiksi turvapainhakajojita, jotka olivat protestiksi onnelliset suussa kiinni. Oli myös isemurhia, Bahar kertaa järkyttyinä tapahtumia.

Asuessaan Turkissa Bahar sai kuutsun YK:n pakolaisjärjestöltä tulla kuuluttavaksi. Kerrottiin, että hän pääsee Suomeen.

– En tiennyt Suomesta mitään ja kysyin heti, missä se on. Yksi mies osoitti Nokian lämmykkeitä kauleksaan. Pääsin kuulemma Nokian maahan. Se oli kaikki, mitä Suomesta tiesin.

”Valmistuin yliopistosta huippuarvosanoin ja sain heti hyvän työtarjouksen. Mutta mieheni olisi pitänyt allekirjoittaa työsopimukseni. Hän kysyi työnantajalta palkkaani ja sanoi minulle maksavansa tuplat, kun jään kotiin. Hän ei allekirjoittanut.”

”En tiennyt Suomesta mitään ja kysyin heti, missä se on. Yksi mies osoitti Nokian lämmykkeitä kauleksani. Pääsin kuulemma Nokian maahan.”

min kuunteleamalla tai toiminnallisesti. Opin edelleen joka päivä jotakin uutta, se on hämmästyttävää!

Suomesta koti

Nyt Bahar kirjoittaa jopa runoja suomeksi.

– Runo vain tulee suomeksi, en osaa selittää sitä, se on ill sellenkin ylläty. Alkaiem- min kirjoitin runoja persiksi. Huomaan välillä ajattelevani suomen kielellä myöskin.

Kun Bahar oli asunut Suomessa vain kolme vuotta, hän sai työpaikan TE-toimistosta. Myös opiskelu jatkui, ja Bahar on ollut suoritu- puha erilaississa tilaisuuksissa, häntä on haastateltu monissa lehissä ja ohjelmissa. Vuoden pakolaisnaiseksi hänet valittiin vuonna 2017.

Hän on monessa mukana, esimerkiksi Monia naisten hallituksen puheenjohtajana ja monien muiden naisjärjestöjen hallituksen jäsenenä. Naisiaan ajaminen on siis yhä tärkeä osa elämää.

– Tasa-arvoasteikon edestä pitää vielä tehdä työtä. Teen sitä samaa työtä kuin mistä Iranissa aloitinkin. Globaalisti näkökulmasta voi katsoa, että vaikkapa tasa-arvon tai rauhan edestä tehty työ täällä Suomessa vaikutta- ta myös muuhun maailmaan, jopa Iranin.

Mutta onko Bahar suomalaisistunut vai kokee- ko edelleen olevansa vain iranilainen? – Tämä on oikeastaan aika huvittavaa. Suomalaiset piirteet huomaa enekin muiden maamiesten seurassa. Emme olleet vuosien tavanneet siskojen kanssa. Kun siten viimein tapasimme, kaikki kysyivät minulta vuoroitel- len: Bahar, mikä hätänä? Miksi ei puhu mitään? Iranissa asuessa puhuimme kaikki tois- toimme päälle.

Suarta hämmästyksi hetki myös se, kun Bahar halusi kymmenettä illalla verryttää omiin oloihinsa, koska hän ”kaipaai omaa rauhaa”.

– Enemmän työelämästä ja suuri ystäväver- kosto ovat auttaneet Suomeen sopeutumises-

sa. Suurimmaksi onnistumisen kokemukseksi Bahar mainitsee kuitenkin pakolaisuusdes- ta selviytyminen.

– Suomi on nyt minun kotimaani. Tunnen itseni yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäsenenä. Lisäksi minä ja perheni olemme turvas- sa. Jokainen ihminen tarvitsee tämän tunteen.

Kaksi identiteettiä

Bahar vastaa täällä hehkellä Vantaan osaamiskeskukseen toiminnas-

ta. Osaamiskeskus antaa tukea, neuvontaa ja koulutusta työkäp- sille vintaahtelle maahanmuuttajille. Asi- akkaat ovat usein haavoittuvassa asemassa, tai heillä on heikko suomen kielen taito. He saavat osaamiskeskuksesta moniammullista tukea. Kuntakokelumä myötä osaamiskeskuk- seen odotetaan yli tuhatta asiakasta vuodes-

sa, ja lisäksi avoimin palveluitten, jotka eivät edellytä asiakkuutta, osallistuu parituhatta.

– Oma kokemus auttaa näkemään, mikä ko- toutumisessa on tärkeää ja mikä tekni- ennistuu monien kohdalla.

– Olen todella huolissani siitä, että me ja he –puhe ja polarisaatio maahanmuuttajet- den ja kantaväestön kohdalla on voimistunut. Polarisaation piirteet huomaa enekin muiden maamiesten seurassa. Emme olleet vuosien tavanneet siskojen kanssa. Kun siten viimein tapasimme, kaikki kysyivät minulta vuoroitel- len: Bahar, mikä hätänä? Miksi ei puhu mitään? Iranissa asuessa puhuimme kaikki tois-

toimme päälle.

Suarta hämmästyksi hetki myös se, kun Bahar halusi kymmenettä illalla verryttää omiin oloihinsa, koska hän ”kaipaai omaa rauhaa”.

– Enemmän työelämästä ja suuri ystäväver-

”Kirsikan maku”

Hämmennävän hiljaisuuden kalkeessa ei sanakaan

vain suudelma kaiskasi elämää

Silloin kun ahdistuneet huulet

hakevat hyytelämästä iostaan

hedeilläisen ajan aitaan!

Kirsikan mailla!

Bahar/Esppo, 21. 5.2017

”سالیگ و طبع”

توکس مایم رنگ رد

یا مزای من

کله

توکه عزیز او رنگدیز برا سوب

امیل بو طبعه شیرازون نوحشش

ناموز و ادب نای گراب رب

سالیگ و طبع

21. 5. 2017

Bahar Mozaffarin mukaan hänen runoihinsa putkahtavat teemat liittyvät usein vapauteen ja rakkauteen. Hyvän ystäväin mukaan suomen kielellä kirjoitettua runoista näkyy kuitenkin kirjoittajan tausta jossakin toisaalla kuin Suomessa.

Tunne osallisuudesta

Bahar peräinkuultuutta maahan-

muuttavien osallistamista, sen

tunteen antamista, että pyrimme

yhdessä eteenpäin ja hän voi itse

vaikuttaa omaan elämäänsä.

– On tärkeää, että maahanmuuttanut näkee itsensä täällä yhdenvertaisena ihmisenä. Meillä on paljon yhteistä ja myöskin taustasta johtuvia eroja. Parhaimmillaan hänellä löy- lään olisi mahdollisuus miettiä, mitä anneta- vaa juuri hänellä on suomalaiselle yhteis- kunnalle.

Viimeinen tärkeä asia on tietysti avoimuus, puolin ja toisin.

– Kotoutumisen on mielestäni tasa-arvoke- ksen kautta voimene edistää de- mokratiaa ja oikeudenmukaisuutta. Niiden kautta syntyy yhteiskuntaan rauha. Juuri siksi kotoutuminen on niin tärkeää, Bahar painottaa.

Oma kokemus poliittisena pakolaisena ko- toutumisesta Suomeen antaa paljon näkemys- tä ja herkytyksiä nähdä asioita monesta näkö- kulmasta.

– En voi sanoa, että olen uhri, vaikka olen- kin ollut pakolainen. Olen uskaltanut taistella hyvien asioiden puolesta. Olen selviytynyt ja jatkan toki toisenlaisessa ympäristössä kuin ennen, mutta olen kuitenkin samalla tiellä.

Herkyys ja vahvuus ovat tuoneet naisen siihen, missä hän on nyt. Vapaus on osittain jo saavutettu, mutta matka jatkuu.

24 / SUOMENOPETTAJA 3/2021

SUOMENOPETTAJA 3/2021 25